

Tannturisme – en etisk utfordring?

Samfunnet rundt oss er i stadig endring; folk reiser mye mer enn før og vi handler mer på nettet. Som turist får du tilbud om diverse tjenester til en lavere pris enn hjemme, og begrepet tannturisme er mer aktuelt for oss en noensinne. Det er ikke noe som kommer til å «å gå over». Vi tannleger blir ofte kontaktet av folk som trenger bistand i forbindelse med tannbehandling som er gjennomført eller der pasienten er under behandling i utlandet. Dette innebærer både faglige, juridiske og ikke minst etiske problemstillinger for oss som behandlere. Denne spalten tar ikke for seg juridiske problemstillinger, men ønsker å ta opp noen av våre etiske retningslinjer med tanke på denne pasientgruppen.

Vi kommer med følgende eksempel på en tenkt hendelse i en tannlegehverdag:

Praksisen til tannlege Johansen får en henvendelse fra en av sine tidligere pasienter om at hun har en bro som er løsnet. I tillegg sier hun at det er vondt i området broen er og det er en hevelse. Det er noen år siden sist pasienten var til behandling og hun får time etter lunsj. Pasienten var ikke den enkleste tannlegen hadde kommunisert med erindret han når han så navnet hennes i timeboken. Han finner raskt ut at broen det er snakk om er en treleddsbro 23–25 på to fiksturer. Røntgen viser mye bentap rundt begge fiksturer. Klinisk er det hevelse, lommer og det kom-

mer puss ved palpering rundt begge fiksturene. Johansen driver selv med implantatprotetik, men klarer ikke kjenne igjen hvilke fiksturer det er snakk om. Distansene sitter på plass, broen ligger på svingbordet. Pasienten ønsker to problemer løst. Hun vil ha broen på plass siden det er skjemmende å gå uten, og hun vil ha hjelp til hevelsen. Pasienten forteller at hun fikk utført arbeidet på en klinikk i utlandet for tre år siden, og at på kontrollen for fem måneder siden var alt i orden.

Hvordan skal tannlege Johansen løse dilemmaet han føler han har kommet opp i? Tannlegen har fått med seg at tannturisme er mer og mer vanlig. Han har også sett på «kontrakter» på nettet pasienter må skrive under på, der garantien bortfaller dersom andre enn behandlende tannlege gjør noe med utført arbeid. Han er også oppdatert på de etiske retningslinjer og føler her at han har en kommunikasjonsutfordring og en behandlingssmessig utfordring foran seg.

§ 1

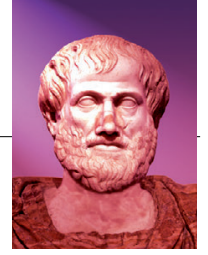
«En tannleges oppgave er innenfor sitt fagområde å ivareta sine pasienters helse. Hensynet til pasienten må være overordnet andre hensyn.»

Denne paragrafen er nummer 1 av en god grunn. «Hensynet til pasienten er overordnet andre hensyn». Betyr det at vi alltid skal gjøre som pasienten ønsker? Nei, det skal vi ikke, men vi skal ivareta pasientens helse. Det betyr

ikke nødvendigvis at vi trenger å utføre en behandling, men må informere pasienten godt nok til at vedkommende kan ta et godt valg for å ivareta sin egen helse. Jmf. § 8 «en pasient har krav på tannlegens råd og veiledning». Her kan tannlege Johansen informere pasienten godt om sine funn og hvilken behandling som er nødvendig. Han må også informere pasienten om risikoen hun kan få økonomisk dersom han resementerer broen, siden det er en sjanse for at behandlingen vil mene at garantien bortfaller. Siste linje i § 8 sier «Behandlingen bør baseres på gjensidig tillit og skal bygge på informert samtykke.» I tillegg sier § 6 «En pasient må fritt kunne velge tannlege. Tannlegen kan avslå å ta en pasient under behandling når det foreligger rimelig grunn for dette.»

Tannlege Johansen mener her at det er en reell mulighet for at pasienten kan bli økonomisk skadelidende hvis han resementerer broen. I tillegg er han redd for at han kan bli gjort økonomisk ansvarlig og delaktig i behandlingen dersom han resementerer broen. Dersom tannlege Johansen mener at det er rimelig grunn til å tro at pasienten ikke forstår konsekvensen av hennes ønske om resementering kan han i henhold til etiske retningslinjer motsette seg å utføre ønsket behandling.

Hva så med hevelsen og pusset som kommer ved palpering? Pasient har

ikke redusert AT, men synes murringen er plagsom.

§ 7 sier at «en tannlege plikter å yte øyeblikkelig hjelp til pasienter når det må antas at hjelpen er påtrengende nødvendig» Kan det sies i dette tilfellet? Tja. Pasienten vil vel føle at manglende tenner er akutt og påtrengende, men det er ikke fare for liv og helse. Hevelsen kan man behandle med antibiotika dersom indikasjon for bruk av antibiotika er der. Uavhengig av de valg Johansen her tar må pasienten informeres om tannlegens funn. Her oppfordres det til å lese tidligere etisk spalte

i Tidende nummer 3 i 2015: «Hva når jeg blir bedt om å gi en ny vurdering, en second opinion»? av Morten Klepp og Lise Kiil.

Kasus er ikke unikt og viser noen etiske utfordringer vi stilles overfor når pasienter velger å utføre større behandlinger i utlandet. Vi stilles overfor noen problemstillinger der flere av retningslinjene våre kommer inn. Vi kan gjerne bli provosert og oppgitt overfor pasientens valg om å la seg behandle i utlandet, men når pasienten ringer oss må vi forholde oss til denne pasientgruppen som alle andre og ta våre valg. De etiske

retningslinjer er nettopp det – retningslinjer. De gjelder for alle våre pasienter. En god journal er vår beste dokumentasjon og sikkerhet. Tannlege Johansen må sikre seg en god dokumentasjon når han gjør sine valg basert på den kliniske og røntgenologiske undersøkelsen, pasientens ønsker, og hans tanker om hvilken støtte han har i de etiske retningslinjer for å gjøre et godt valg for sin pasient og seg selv.

*Lasse Hove og Ninni Haug
NTFs råd for tannlegeetikk*